

Handler jura om retfærdighed?

Er det rigtigt, at man som jurastuderende har valgt det forkerte fag, hvis det er retfærdighed, man ønsker at beskæftige sig med?

JENS PETER CHRISTENSEN

Har været højesteretsdommer siden 2006. Forinden professor i stats- og forvaltningsret ved Aarhus Universitet. Har været formand for en lang række lovforberedende udvalg.

De andre medlemmer af Weekendpanelet:

BERTEL HAARDER

EMILIA VAN HAUEM

CLAUS BRYLD

ELISABETH DONS CHRISTENSEN

SAMIRA NAWA AMINI

BENTE TROENSE

Weekendpanelet

»Hvilken sætning er efter din mening den vigtigste i juraen – og hvorfor?« Spørgsmålet blev stillet her i avisen for nylig af Cecilie Frøkjær til den nu pensionerede chefanklager Anne Birgitte Stürup, der, som det hed i overskriften til interviewet, »har brugt 45 år af sit liv på at sende mordere og voldtægtsmænd bag tremmer.«

Anne Birgitte Stürups svar på spørgsmålet om den vigtigste sætning i juraen var følgende: »Til første forelæsning sagde professoren: "Hvis I ønsker retfærdighed, har I valgt det forkerte fag". En meget vigtig sætning, fordi dét, der er retfærdigt for den ene, ofte er uretfærdigt for den anden.«

Selv har jeg i de seneste fem år haft fornøjelsen af at holde tale for de nye jurastuderende ved Aarhus Universitet, når de sidst i august har deres første dag på universitetet. I de såkaldt gode gamle dage var der vist tradition for, at velkomsttalen forsøgte at sætte en skræk i livet på de unge ved at tale om, hvor umanerlig hårdt studiet blev. Der går da også stadig frasagn om en professor, der havde for vane ved den lejlighed at meddele de nye studerende, at de hver især straks skulle kigge grundigt på sidemanden, for med stor sandsynlighed ville vedkommende ikke bestå første årsprøve. Af en eller anden mærkelig grund syntes professoren, at det var en passende velkomst.

Selv forsøger jeg at fortælle de nye studerende om, hvor spændende juraen er. Det er ikke svært, for jura handler om alle sider af menneskenes tilværelse. Fra vugge til grav. Og fra de allermindeste detaljer til de allerstørste principper. Mange af de sager, jeg har haft i Højesteret, kan da også bruges som gode eksempler fra de mange spændende fag, de studerende nu skal i gang med.

Men hvad så med retfærdigheden? Er det rigtigt, at man som jurastuderende har valgt det forkerte fag, hvis det er retfærdighed, man ønsker at beskæftige sig med? Efter min opfattelse er svaret både ja og nej. Men mest nej.

Ja, fordi Anne Birgitte Stürups gamle professor jo havde ret i, at dét, der er retfærdigt for den ene, ofte opleves som uretfærdigt af

den anden. I sin bog "Om ret og retfærdighed", som var pensum for de jurastuderende ved Københavns Universitet gennem en menneskealder, skrev professor Alf Ross da også følgende: »At påberåbe sig retfærdighed er det samme som at slå i bordet: et følelsesmæssigt udtryk, der gør ens krav til et absolut postulat og dermed basta.« Og Ross fortsatte: »Det er umuligt at diskutere med en mand, der mobiliserer retfærdigheden, for han siger intet, om hvilket der kan argumenteres for og imod. Hans tale er påtrykning, ikke argumentation.« Og Ross sluttede af med følgende svada: »At påberåbe sig retfærdigheden betyder intet som helst andet end at give kravet en patetisk underbygning, der afskærer en rationel argumentation (...). Alle krige og alle sociale kampe er blevet udkæmpet under påberåbelse af retfærdighedens ophøjede idé (...). Man tror så gerne på de illusioner, der hidser følelserne ved at virke stimulerende på binyrernes funktion.«

Det er jo en ordentlig omgang, og man kan i hvert fald ikke påstå, at Ross var kedelig, eller at han lagde fingrene imellem. Overdrivelse fremmer forståelsen. Under alle omstændigheder havde Ross selvfølgelig ret i, at det ikke gør nogen klogere blot at hævde, at et bestemt resultat eller synspunkt er

"retfærdigt". Hvis en advokat under sin procedure i Højesteret påberåber sig, at netop det udfald, han ønsker, at sagen skal have, er "retfærdigt", er det heller ikke noget, der i sig selv gør indtryk på dommerne. I Højesterets domsbegrundelser vil man da også lede forgæves efter ordet "retfærdighed".

Når det alligevel ikke er rigtigt, at man som jurastuderende har valgt det forkerte fag, hvis det er retfærdighed, man ønsker at beskæftige sig med, er det, fordi begrebet retfærdighed gennemsyrrer al juridisk tankegang.

For det første på den måde, at der i idéen om retfærdighed i hvert fald ligger, at det lige skal behandles lige. Hvis to sager er ens, skal de afgøres ens. Retfærdighed kommer på den måde til at stå i modsætning til vilkårlighed. Dommeren bestemmer imidlertid ikke ud i den blå luft og efter eget for-godtbefindende, om noget er lige eller ulige, ens eller forskelligt. I det danske retssystem er det som udgangspunkt op til lovgivningsmagten – Folketinget og regeringen i forening – at fastlægge, hvad der er lige eller ulige, ens eller forskelligt. Som studerende har man krav på SU, men hvor meget må man være forsinket med studierne, før ens krav falder bort? Som

pensionist har man krav på folkepension, men hvor meget må man tjene, før man kun har krav på folkepensionens grundbeløb? Alle er skattepligtige af deres indkomst, men hvor meget må man tjene, før topskatten sætter ind? Som jurist har man kun ét svar på disse spørgsmål: Slå op i loven! Retfærdighed består her i, at man anvender loven rigtigt.

Retfærdigheden dukker imidlertid også op for juristen – og for dommeren – på en endnu mere grundlæggende måde. Regler er vedtaget og udformet af mennesker. De er udtryk for værdier og holdninger, som dem, der har vedtaget reglerne, har ønsket skulle være afgørende for løsningen af konflikter menneskene imellem og for styring af samfundet. Man kan sige, at reglerne på denne måde er udtryk for retfærdighedsopfattelsen i et demokrati. Det er disse retfærdighedsopfattelser, man som jurist skal leve sig ind i. Først når man har gjort det, kan man anvende reglerne rigtigt i de mange tilfælde, hvor de ikke umiddelbart giver et entydigt svar. På den måde kan man sige, at man som jurist – og som dommer – hele tiden beskæftiger sig med retfærdigheden. Retfærdigheden er ganske vist menneskeværk. Men det bliver retfærdigheden ikke ringere eller mindre vigtigt af.

rubrik tag with dummy text. Duis aute irure dolor

Byline byline byline
Byline_regular

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pa-

riatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat

nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu

fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse

se cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in vol